

Література:

1. Красиков М. «Строка, оборванная... пулей»? Судьба наследия Михаила Кульчицкого как зеркало нашей эпохи. URL: <http://kharkovhumanit.narod.ru/Esse2.html>.
2. Кульчицкий В.М. Вместо счастья: Стихотворения. Поэмы. Воспоминания о поэте. Харьков: Прапор, 1991. 270 с.
3. Маяковский В.В. Полное собрание сочинений: в 13 т. М.: Государственное издательство художественной литературы, 1958. Т. 7. Стихотворения, очерки. 1925–1926. 1958. 535 с.
4. Маяковский В.В. Полное собрание сочинений: в 13 т. М.: Государственное издательство художественной литературы, 1958. Т. 11. Пьесы, киносценарии. 1926–1930. 1958. 703 с.
5. Самойлов Д. Перебирая наши даты. URL: <https://coollib.net/b/237451-david-samoylovich-samoylov-perebiraya-nashi-daty/read>.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-039-1-25>

**ФЕРДИНАНД ФОН ШИРАХ ЯК НОВА ПОСТАТЬ
У СУЧАСНІЙ НІМЕЦЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ НА ЗАНЯТТЯХ
З ОСНОВНОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ Й ПЕРЕКЛАДУ
ЗІ СТУДЕНТАМИ ВІДДІЛЕННЯ НІМЕЦЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ**

Лисецька Н. Г.

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри німецької філології*

*Волинського національного університету імені Лесі Українки
м. Луцьк, Україна*

Сучасна німецька література *deutsche Gegenwartsliteratur* [1; 2] представлена багатьма відомими іменами: Thomas Brussig, Elfriede Elinek, Felicitas Hoppe, Daniel Kehlmann, Bernhard Schlink, Ingo Schulze, Patrick Süskind, Uwe Tellkamp, Uwe Timm та ін. Проте до авторів початку третього тисячоліття належить також нове ім'я – Фердинанда фон Шираха. Для студентів факультетів іноземної філології твори відомого юриста можуть стати в пригоді при формуванні фахових компетентностей для поглиблення знань німецькомовного художнього дискурсу з фокусом на правову систему Німеччини, що свідчить про актуальність розвідки. Мета наукової праці – ознайомлення з творчістю Фердинанда фон Шираха.

Фердинанд фон Ширах – нова постать у сучасній німецькій літературі. Це письменник, драматург та німецький адвокат. Уродженець Мюнхена (1964), він вивчає право в Боні та проходить референдаріат у Кельні й осідає у Берліні. Основною його спеціалізацією стає кримінальне право. Письменницьку діяльність Ширах починає у 45 років. Свій досвід і сучасний стан речей відомий адвокат розкриває у своїх творах, які миттєво підхоплюються молодими людьми, студентами юридичних факультетів Німеччини, а згодом читачами різних вікових категорій та професійних інтересів. Його книги стають бестселерами і представлені у 40 країнах світу. Це: «Verbrechen»/»Злочин» (2009), «Schuld»/»Вина» (2010), «Strafe»/»Покарання» (2018) – книги кримінальних оповідань; «Der Fall Collini»/»Справа Колліні» (2011), «Tabu»/»Табу» (2013) – романи; «Die Würde ist antastbar»/»Гідність можна відчуту на дотик» (2014) – збірка есе; «Die Herzlichkeit der Vernunft»/»Щирість розуму» у співавторстві з Александром Клюге (2017) – книга п'яти розмов про Сократа, Вольтера, Кляйста, політику, театральну виставу «Tertot»; «Kaffee und Zigaretten»/»Кава і цигарки» (2019) – книга спостережень з власного життя та ін.

Ім'я Ф. Шираха асоціюється з високою культурою, майстерністю, точністю мовного вираження і сильною композицією: «Es sind kleine Meisterwerke darunter von enormer sprachlicher Präzision und Darstellungskraft» (Uwe Wittstock, *Die Welt*) [3]. Він любить бути критиком, його роботи допомагають глибше зрозуміти правову систему. Будучи адвокатом з кримінальних справ, Ф. Ширах вирішував складні життєві ситуації, які він брав за основу своїх сюжетів, а це означає, що читачі відчувають безпосередню близькість автора до зображених подій. 3.01.2021 р. у Німеччині відбулася прем'єра телевізійної драми «Feinde»/»Вороги» на першому каналі ARD. Одна історія подається у двох перспективах – з позиції поліцейського, комісара поліції Петера Надлера, та з позиції захисника, адвоката Конрада Біглера (див. ARD Projekt Feinde (2021 р.)). У проєкті Ф. Ширах піднімає питання права і справедливості/*die Frage des Rechtes und der Gerechtigkeit*. Ключовою проблемою у розповідях Ф. Шираха постає *Die Würde des Menschen ist unantastbar/Гідність людини недоторкана*.

Жертвами в історіях Ф. Шираха є і жінки (*Ausgleich, Einsam, Anatomie*), і чоловіки (*Freund, Geheimnisse, Justiz, Familie, Der Fall von Collini*). Фердинанд фон Ширах у своїх творах наголошує, що у демократичній державі людина, її права і свобода є найбільш цінностями. Провідними темами автора є *Die Würde des*

Menschen/гідність людини, Moral/мораль, Schuld/вина, Die Kenntnis des Rechtssystems/знання правової системи, Verbrechen/злочин, Strafe/покарання, Die Würde des Menschen ist unantastbar/гідність людини недоторкана, Recht und Gerechtigkeit/право і справедливість [3, 4, 5].

Розглянемо коротко оповідання «Kinder» збірки «Schuld» [3, с. 53–63]. Гольбрехт і Міріам мають порядну сім'ю. Гольбрехт любить джаз і мріє про дітей. Проте відбулося щось непередбачене. Учениця початкової школи звинувачує Гольбрехта у домаганні. Дружина вірить свідченням своєї учениці і рішенню судді й віддаляється від чоловіка. Гольбрехт відбуває весь термін покарання. Після звільнення з в'язниці він випадково бачить дівчину на вулиці Курфюрстендам, яка свідчила проти нього в суді. У нього виникає бажання її вбити, він навіть переслідує її по дорозі до театру, проте не може цього зробити. Натомість Гольбрехт приходиться в адвокатське бюро і, під час розмови з дівчиною, його адвокатом з'ясовується правда. Дівчина, будучи школяркою, так сильно любила свою вчительку, ревнувала її до чоловіка, що підмовила подругу і вигнала історію про домагання. Справу знову розглядають в суді і з Гольбрехта знімаються всі обвинувачування. Проте йому вже не повернути свою сім'ю і втрачені роки. Він вчиться з цим жити. На грошову компенсацію від держави Гольбрехт купує маленьку кав'ярню в Шарлоттенбурзі, де можна поласувати домашнім шоколадом та смачною кавою. Він живе з італійкою, яка його кохає. Деколи адвокат Гольбрехта заходить до нього на каву, однак про давню справу вони ніколи не згадують. Ф. Ширах зображує події ясно з притаманною йому глибиною деталей. Історії розгортаються в неочікуваному напрямку. Назва твору позитивно конотована, тому що діти викликають позитивні відчуття. Проте через дитячу примху несправедливо обвинувачено й засуджено героя твору. Чому так трапляється в суспільстві, що невинні мають відбувати покарання, а винних не засуджують: *Der Unschuldige muss eine Freiheitsstrafe abbüßen. Der Schuldige wird nicht bestraft.* Лексико-стилістичні засоби твору спрямовані на зображення деталізації і конкретизації подій: *Holbrecht brachte am nächsten Tag die Unterlagen des alten Verfahrens;* портрета дійової особи: *Sie war eine junge Frau, Auszubildende im Gastgewerbe, Sommersprossen, nervös;* юридичної сфери: *sich zu seiner Schuld bekennen, die Wiederaufnahme des Verfahrens wurde zugelassen, Holbrecht wurde in der neuen Hauptverhandlung freigesprochen usw.*

Твори Ф. Шираху пронизують своєю реалістичністю і відчуттям пошуку справедливості. Вони цікаві для всіх небайдужих людей, які хочуть віднайти правду і живуть за законами правової держави. Для

України, яка знаходиться на шляху становлення демократичного суспільства, особливо актуальним є ознайомлення з творами цього письменника, який у художній формі так витончено й лаконічно доносить до читача основні постулати правової держави та наголошує на проблемах і викликах сучасного суспільства.

Література:

1. Jeßing B. Neuere deutsche Literaturgeschichte. Tübingen: Gunter Narr Verlag, 252 S.
2. Zymner R., Fricke H. Einübung in die Literaturwissenschaft. Paderborn: Ferdinand Schöningh Verlag UTB, 296 S.
3. Schirach F. Schuld. Stories. München : btb, 2017. 200 S.
4. Schirach F. Strafe. Stories. München : btb, 2018. 200 S.
5. Schirach F. Verbrechen. Stories. München : btb, 2017. 306 S.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-039-1-26>

«ПРИМАРА» ЛЕСІ УКРАЇНКИ: ВНУТРІШНЯ ОРГАНІЗАЦІЯ ТЕКСТУ

Мусій В. Б.

*доктор філологічних наук, професорка,
завідувачка кафедри загального та слов'янського літературознавства
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
м. Одеса, Україна*

Прозові твори Лесі Українки все частіше стають об'єктом уваги літературознавців. Це стосується і того оповідання (але, на наш погляд, точніше – етюду, віршу у прозі), якому призначено наші нотатки. Досліджуючи діалогічну природу наративу у прозі Лесі Українки, В.Г. Сірук розглядає «Примару» (а також «Сліпець», «Щастя», «Голосні струни», «Весняні співи») у контексті ліричної прози [4, с. 126], звертається до символіки образів змія-полоза, поводиря та погонича [5]. Сильові ознаки «Примари» – предмет студіювання Оксани Головій [Голов]. До того ракурсу, у якому ми розглядаємо цей твір Лесі Українки, ближче Галина Яструбецька, яка у своїх розвідках виходить з того, що художнє «слово як матеріал, з якого постає естетичний об'єкт, ніколи не є арифметичним набором звуків / знаків і механічним відповідником речового образу світу» [7, с. 233], і звертаючись до енергії